

scriptura in genere, vel in specie concessorum, & innovatorum, aut concedendorum, & innovandorum.

22 Quod si forte aliqui contra tenorem praesentium talibus excommunicatione, & anathemate illaqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto presumperint, eos excommunicationis sententia innodamus, gravius contra eos spiritualiter, & temporaliter, prout expedire noverimus, processuri.

23 Declarantes, ac protestantes quamcumque absolutionem, etiam solemniter per Nos faciendam, praedictos excommunicatos sub praesentibus comprehensos, nisi prius à praemissis cum vero proposito ulterius similia non committendi destiterint; ac quoad eos, qui contra Ecclesiasticam libertatem, ut præfertur, statuta ficerint, nisi prius statuta, ordinationes, Constitutiones, pragmáticas, & decreta hujusmodi publicè revocaverint, & ex Archivis, seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri, & cassari, ac Nos de revocatione hujusmodi certiores ficerint, eos non comprehendere, nec eis alter suffragari, quin etiam per hujusmodi absolutionem, aut quoscumque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel Successorum nostrorum quantocumque tempore continuatam in praemissis omnibus, & singulis, ac quibuscumque juribus Sedis Apostolicæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiae undecimque, & quandocumque quæsisit, vel quærendis, nullatenus præjudicari posse, aut debere.

24 Non obstantibus privilegiis, indulgentiis, indultis, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus supradictis, vel eorum alicui, seu aliquibus aliis cùjuscumque Ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & præminentiarum fuerint; etiamsi ut præmittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, seu quavis Ecclesiastica, & mundana præfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Provinciis, Civitatibus, seu locis à prædicta Sede, ex quavis causa, etiam per viam contractus, aut remunerationis, & sub quavis alia forma, & tenore, ac cum quibusvis clausulis etiam derogatoriis derogatoriis concessis, etiam continentibus, quod excommunicari, & anathematizari, vel interdici non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de privilegiis, indulgentiis, & indultis hujusmodi, ac de ordinibus, locis, & nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem, necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcumque longissimis, & aliis quibuslibet observantiis scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias quominus includantur in eis, se juvare valeant, vel tueri.

25 Quæ omnia, quoad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, praesentibus pro expressis habentes, penitus tollimus, & omnino revocamus, ceteraque contraria quæcumque.

26 Ut verò praesentes nostri processus ad publicam omnium notitiam facilius deducantur, chartas, seu membranas processus ipsos continent, valvis Ecclesiæ Sancti Joannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe appendi faciemus, ut ijs, quos processus hujusmodi concernunt, quod ad ipsos non pervenerint, aut quod ipsos ignoraverint, nullam possint excusationem prætendere, aut ignorantiam allegare, cum non sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

27 Insuper, ut processus ipsi, ut praesentes literæ, ac omnia & singula in eis contenta eo fiant notiora, quo in plerisque Civitatibus, & locis fuerint publi-

blicata, universis, & singulis Patriarchis, Primitibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinariis, & Prælatis ubilibet constitutis per hæc scripta committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo mandamus, ut per se, vel per alium, vel alios praesentes literas, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, aut si expedire viderint, etiam plures in Ecclesiis suis, dum in eis major populi multitudo ad divina convenerit, solemniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuntient, & declarant.

28 Cæterum Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, aliique locorum Ordinarii, & Ecclesiarum Prælati, necnon Rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorumvis Ordinum Regulares ad audiendas peccatorum confessiones quavis auctoritate deputati, transumptum praesentium literarum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant.

29 Volentes earundem praesentium transumptis etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & sigillo Iudicis ordinarij Romanæ Curiae, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in judicio, & extra illud ubique locorum adhibendam fore, quæ ipsis praesentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensa.

30 Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innovationis, innovationis, declarationis, protestationis, sublationis, revocationis, commissionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ 1656. Idib. Aprilis, Pontificatus nostri anno primo.

Reperitur hæc Bulla in Tomo 5. Bullarij Romani, edito Lugdun. anno 1673. pag. 218.

EXCOMMUNIONES PAPÆ RESERVATÆ EXTRA Bullam Cœnæ

IN DECRETO.

Unica est censura Papæ reservata in toto Decreto, ut notant DD. Hæc attētem habetur in cap. Si quis suadente diabolo 17. q. 4. per hæc verba: Si quis suadente diabolo, hujus sacrilegi reatum incurrit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjactat, & nullus Episcoporum illum presumat absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui præsentetur, & ejus mandatum suscipiat. Est autem canoniste Innocentij II. editus in Concilio Lateranensi, & adeo generalis, ut utrumque sexum comprehendat.

IN DECRETALIBUS, SEXTO, ET CLEMENTINIS.

Prima habetur in cap. Quærenti, de offic. delegat. ubi excommunicatus à delegato Papæ, qui per annum manet in tali censura, non potest absolviri, nisi à Papa. Similis habetur cap. Dura de criminis falsi, ubi præcipitur Episcopis, ut excommunicationem ferant contra habentes literas Apostolicas falsas, si intra 20. dies eas non lacerant, aut resignant; quæ censura semel contracta, Papæ manet

reservata. *Cap. Significavit, de sent. excommunicat.* Clericus, qui scienter & sponte participat cum excommunicato à Papa, illum recipiendo ad Divina Officia, ipso facto excommunicationem incurrit. Papæ reservatam; quod hodie est intelligendum de denuntiatio.

Cap. Conquesti de sentent. excommunicat. Rapientes res Ecclesiæ cum ipsis effractione, hoc est fractione portarum, serarum, murorum, vel tecti, ipso jure sunt excommunicati, & si postea denuntientur, sunt absolvendi à Papa; ante denuntiationem possunt absolvi ab Episcopo, imo, & à quolibet Confessario. Per Ecclesiam intelligent DD. etiam Hospitalia, & loca pia. *Cap. Tua nos, eodem titulo, Incendiarii,* ex quo fuerint per sententiam Ecclesiæ publicati, mittendi sunt ad Papam pro beneficio absolutionis, sive sint incendiarii Ecclesiærum, sive aliorum locorum. Non sunt tamen ipso jure excommunicati, sed excommunicandi cum mandantibus, consulentibus, & fautoribus. Notat vero Totius in illis locis in quibus fuerit consuetudo, quod incendiarii locorum sint ipso jure excommunicati, talem consuetudinem esse servandam, quia consuetudo, inquit, est optima juris interpres. *Cap. Cum dilectus, de consuetud.* Intellige autem de consuetudine legitimè præscripta, vel approbata à Prælato loci, quantum ad suos subditos, ut in casu simili notayit Angelus verbo *Excommunicatio i. §. 6.*

In Sexto, cap. Clericis, de immunitat. Ecclesiæ Imponentes taleas Clericis, & solventes excommunicatione Papæ reservata feriuntur: sed quantum ad solventes sublata est hæc constitutio per Clement. Quoniam, de immunit. Eccles. hæc tamen hodie pertinent ad Bullam Cœnæ clausula 18. Cap. Fœlicis, de pœnis, excommunicantur insequentes Cardinales, hostiliter capientes, vulnerantes, occidentes, socii eorundem, mandantes, ratum habentes (quod intellige, si nomine eorum gestum sit) dantes ad id consilium vel favorem, prædictorum aliquem receptantes, vel defensantes: sed hæc hodie continentur in Bulla Cœnæ, clausul. 11. cum extensione ad alias personas, ut ibi vidimus. Cap. Quicumque, de sentent. excommunicat. Excommunicantur omnes, qui occasione alicujus excommunicationis latæ in aliquem, dant licentiam occidendi eos qui promulgarunt talem sententiam, vel eos qui observant prædictam excommunicationem, vel eos qui nolunt conversari cum tali excommunicato, & similiter, qui dant licentiam capiendi aliquem prædictorum, aut illos gravandi in suis personis, bonis, vel etiam suorum, & qui tali licentia utuntur, & qui sine licentia ex se aliquid prædictorum faciunt, statim sunt excommunicati, nisi intra octo dies restituant, & satisfaciant omnia: similiter, qui dederunt licentiam, si, re integræ, revocarunt, non incurruunt; alias ipso jure sunt excommunicati censura Papæ reservata, si per duos menses in ea permanserint.

Cap. Eos, qui, eodem titul. Qui ab excommunicatione Papæ reservata ab eodem, vel ejus legato absolvitur cum obligatione comparendi coram Ordinario, vel alio designato, ut sapè fieri solebat ad suscipiendam pœnitentiam, & satisfactionem parti læsæ exhibendam, & conditionem non impletivit, cum prius potuit, in eandem excommunicationem ipso facto incidit eodem modo reservatam. Quæ dispositio est generalis ad omnes, qui ob imminentem necessitatem absolvuntur ab eo, qui de jure non potest absolvere: quæ absolutio semper datur sub onere postea comparendi, & qui talem conditionem non implet, incurrit novam censuram eodem modo reservatam eidem cui prior fuerat reservata, sive esset à jure, sive ab homine.

In Clementinis prima excommunicatione Papæ reservata habetur *Clementina prima de bæreticis*, contra Inquisidores, & in Officium Inquisitionis ab Inquisitoribus

bus, vel Episcopis substitutos, qui odii, gratiæ, seu amoris prætextu contra iustitiam, & conscientiam suam omittunt contra quemquam procedere, ubi procedendum est, aut alicui imponunt hæresis pravitatem, aut propterea eum ab ejus officio impediunt, & super hoc quoquo modo cum vexant. Si verò sint Episcopi, vel Episcopis superioribus, qui hoc faciant, non contrahunt excommunicationem, sed suspensionem ab officio per triennium.

Secunda habetur in Clement. Religiosi de privileg. Ubi ponitur excommunicatione Papæ reservata Religiosis, qui Clericis, aut laicis Sacramentum Unctionis Extremæ, vel Eucharistiae ministrare, Matrimonium solemnizare, non habita prius super his Parochialis Presbyteri licentia speciali, aut qui excommunicatos à canone, præterquam in casibus à jure expressis, vel per privilegia Sedis Apostolicæ concessa eisdem, vel à sententiis per statuta Provincialia, aut Synodalia promulgatis, seu, ut ejus verbis utamur, à poena, & culpa absolvere quemquam præsumpserint; quos locorum Ordinarii excommunicatos faciant publice nuntiari, &c.

Tertia habetur in Clement. Si quis suadente de pœnis, contra Episcoporum persecutores, interfectorum, captores, incarceratores, aut eos detinentes, bannientes, & de suis locis ejientes, qui hæc mandant, vel sunt socii, aut dant consilium, favorem, vel ratificant, aut scienter recipiunt illos. Similiter contra Protestantes, Rectores, Consiliarios, Consules, Balbinos, Scabinos, Advocatos, & Officiales, quocumque nomine censeantur, qui in aliquo horum culpabiles extiterint. Verum quod maximè advertere necessarium est, fere omnes hi hodie in Bulla Cœnæ continentur clausul. 11. licet non omnes.

Quarta habetur in Clement. Cupientis de pœnis. Ubi excommunicatione Papæ reservata fertur in Religiosos, vel Clericos, qui inducunt aliquem ad jurandum, vel votum, aut promittendum, sepulturam apud eorum Ecclesiæ eligere, vel jam electam non mutare. Ubi nota: non satis esse ad hanc censuram incurrandam inducere, ut eligat, vel non mutet, neque inducere ad votum, ut eligat in altera Ecclesia, ut patet ex tenore verborum.

Quinta habetur in Clement. Gravis, de sentent. excommunic. contra dominos temporales, & quoscumque, qui quonodolibet cogunt aliquem in loco interdicto celebrare divina, vel per præcones faciunt populum ad illa audienda convocari, & qui nunc hos, nunc illos ad audienda eadem conducunt, & qui prohibent, ne publici excommunicati, vel interdicti per illos, qui Missas celebrant, moniti, ab Ecclesiæ excent, & similiter ipsi non exeuntes.

IN EXTRAVAGANTIBUS, TRIDENTINO, ET EXTRA corpus juris.

Prima habetur in Extrav. Detestandæ de sepultur. contra illos, qui cadaveræ hominum exenterant, incident in frusta, elixant carnes, ab ossibus separant, ut ossa in sepulturam distantem transferant: quæ censura generalis est, tam ex parte corporum, quia nullum excipitur, quam ex parte id facientium. Unde extenditur ad mandantes. Nota tamen: primo, non procedere contra eos, qui hoc faciunt in terris Infidelium, ut ossa transferantur in terras Fidelium, ut constat ex eadem constitutione: secundò, neque in eos, qui ista faciunt in corporibus vivis, nec quando fit in odium, vindictam, vel superstitionem, vel ratione anathomæ, sed solum quando fit causa transferendi in sepulturam remotam: tertio, neque quando exenterant corpora Principum, & nobilium, ut conserventur, non ut transportentur.

Secunda habetur *in Extravag.* Sani, *de simonia*, contra eos, qui dant, vel recipiunt aliquid ob ingressum Religionis per modum pacti & conventionis, tam in Monasteriis virorum, quam foeminarum. Ubi solum punitur actio simoniaca ex reali pactione dandi, vel recipiendi aliquid temporale pro spirituali admissione ad statum, seu habitum Religiosum. Unde non incurrit talis censura: prius quando aliquid sponte datur, & recipitur in ingressu Religionis: secundus quando datur, & recipitur, non pro ipso ingressu, seu receptione, sed pro sustentatione ejus qui ingreditur, quia Monasterium non habet sufficientes redditus ad illum alendum, esto pactum intercedat. De Monasterio vero divite aliter est dicendum, quia non videtur, quo titulo aliquid petatur, nisi pro ingressu, quod simoniacum est.

Tertia habetur *in Extravag.* Viam *ambitiosae*, contra Religiosos Mendicantes transeuntes ad aliam Religionem non Mendicantium ex ibi numeratis, absque speciali licentia Sedis Apostolicæ, & contra recipientes illos. Postea factæ sunt aliæ concessiones omnibus ferè Religionibus circa hunc transitum, quæ observandæ sunt.

Quarta habetur *in Extravag.* Cum detestabile, *de simonia*, contra eos, qui simoniam committunt in Ordine, vel beneficio, & quolibet officio spiritualis regiminis, quolibet modo dando, vel recipiendo, & contra Mediatores, & Procuratores, dummodo simonia sit realis & consummata, quamvis occultissima.

Quinta habetur *in Extravag.* Etsi Dominici gregis secunda, *de pœnitent.* & remis. ubi Sextus IV. comprehendit omnes, qui prætextu gratiarum ab ipso concessarum præsumunt absolvere simoniacos, mutilatores, vel occisores Clericorum in sacris, violatores Ecclesiasticæ libertatis, & à casibus Bullæ Cœna, vel dispensare, aut commutare quinque vota reservata, nisi in prædictis gratiis fiat horum expressa mentio, & derogatio hujus Extravagantis; unde hodie vix aliquis incurrit hanc censuram, quia vix erit, qui id faciat sub tali prætextu. Qui vero absque illo faceret, quamvis male faceret, liber esset, quia nunquam in ea fuit comprehensus.

Sexta habetur *in Extrav.* Grave nimis *de Reliq. & vener. Sanctorum*, contra eos, qui affirmant peccare mortaliter, aut esse hæreticos, qui dicunt B. Virginem conceptam fuisse sine peccato originali, aut esse peccatum celebrare festum Conceptionis ejusdem, aut adesse concionibus de hoc mysterio, aut qui oppositam partem eadem censura damnant. Quæ constitutio confirmatur, & innovatur in Tridentino.

In Tridentino unica est excommunicatio Papæ reservata, contra omnes, tam Laicos, quam Clericos in quacumque dignitate constitutos, qui alicuius Ecclesiæ, aut cuiusvis sæcularis, vel Regulatis beneficii, montium pietatis, aliorum locorum jurisdictiones, bona, census, aut jura etiam feudalia, & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quacumque obventiones, quæ in Ministrorum, & pauperum necessitates converti debent, per se, vel alias vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut Laicorum, seu qualibet arte, vel quæsito colore in proprios usus convertere, illosque usurpare præsumunt, seu impediunt, ne ab eis, ad quos de jure pertinent, percipiantur; eidemque censuræ subjicitur Clericus ipse ad id suppositus, ultra alias pœnas ibi expressas.

Extra corpus juris, prima est *in quadam Constit.* Pauli II. quæ est 20. *in Bullo*, contra Commissarios, & Delegatos Sedis Apostolicæ circa causas alienationis rerum Ecclesiastarum, qui si, conscientiae sua prodigi, in gravamen aut detrimentum Ecclesiæ per gratiam, vel timorem, aut sordes alienationi consenserint, aut decretum, vel auctoritatem interposuerint, si sint Episcopo inferiores, excom-

mu-

municationem incurront non reservatam: est autem reservata, quæ ibi illis impunitur, qui dolo, vel fraude, aut per sordes, hoc est iniquas donationes, aut promissiones, vel per impressionem, hoc est importunam persuasionem, aut depreciationem, alienationis Decretum extorserint.

Secunda est *in quadam Constit.* Pii V. quæ incipit: *Intolerabilis*, estque 87., contra eos, qui committunt crimen simoniaca confidentialis, poniturque solis recipientibus, si detur ex confidentia, etiam mentali: quæ tamen non contrahitur, si intentio dantis ita sit interna & occulta, ut à recipiente nullatenus cognosci queat; quia tunc non potest recipere quasi consentiendo illi intentioni; neque si cognoscens animum dantis, non tamen intendat illi cooperari, sed decipere; quia verè non recipit in confidentiam.

Tertia habetur *in alia Constit.* ejusdem Pii, quæ incipit: *Quanta*, estque § 8. ubi agit de Beneficiorum collatione, præsentatione, &c. Et primo suspendit Episcopum, & quoscumque Beneficiorum Collatores, ad quos pertinet resignationes Beneficiorum admittere, si id faciant præter casus designatos, & contra formam ibi præscriptam. Deinde in eos profert excommunicationem reservatam, si post contractam prædictam suspensionem, actus à quibus sunt suspensi, exercere attenterint. Et hæc satis pro censuris, & casibus reservatis Pontifici.

INSTRUCTIO PRO EXAMINE ILLORUM TESTIUM, qui inducuntur pro contrahendis Matrimonii, tam in Curia Eminentiss. & Reverendiss. D. Cardin. Urbis Vicarii, quam in aliis Curiis cæterorum Ordinariorum.

IN primis testis moneatur de gravitate juramenti, in hoc præsertim negotio pertimescendi, in quo divina simul, & humana Majestas læditur ob rei, de qua tractatur, importantiam & gravitatem, & quod imminet pœna tritemum, & fustigationis deponenti falsum.

2. Interrogetur de nomine, cognomine, patria, ætate, exercitio, & habitatione.

3. An sit civis, vel exterius, & quatenus sit exterius, à quo tempore est in loco, in quo testis ipse depositus.

4. An ad examen accesserit sponte, vel requisitus. Si dixerit, accessisse sponte, à nemine requisitum, dimittatur, quia præsumitur mendax. Si vero dixerit accessisse requisitum, interrogetur à quo, vel à quibus, ubi, quando, quomodo, coram quibus, & quoties requisitus fuerit, an sciat adesse aliquod impedimentum inter contrahere volentes.

5. Interrogetur, an sibi pro testimonio hoc ferendo fuerit aliquid datum, promissum, remissum, vel oblatum à contrahere volentibus, vel ab alio, ipsorum nomine.

6. Interrogetur, an cognoscat ipsos contrahere volentes, & quanto tempore, in quo loco, qua occasione, & cuius qualitatis, vel conditionis existant.

7. Interrogetur, an contrahere volentes sint cives, vel exteri. Si responderit esse exteros, supersedeatur in licentia contrahendi, donec per literas Ordinarii ipsorum contrahere volentium doceatur de eorum libero statu, de eo tempore, quo permanserunt in sua Civitate, vel Diœcesi.

8. Ad probandum vero eorundem contrahere volentium statum liberum pro

pro reliquo temporis spatio, scilicet usque ad tempus, quo volunt contrahere, admittantur testes idonei, qui legitime, vel concludenter deponant statum liberum contrahere volentium, & reddant sufficientem rationem causae eorum scientiae, absque eo quod teneantur deferre attestations Ordinariorum locorum, in quibus contrahere volentes moram traxerunt. Si vero responderit, contrahere volentes esse cives,

9 Interrogetur, sub qua Parochia hactenus contrahere volentes habitarunt, vel habitent de praesenti. Item, an ipse testis sciat, aliquem ex praedictis contrahere volentibus, quandoque habuisse uxorem, vel maritum, aut professum fuisse in aliqua Religione approbata, vel suscepisse aliquem ex Ordinibus sacris, Subdiaconatum, scilicet, Diaconatum, vel Presbyteratum, vel habere aliud impedimentum, ex quo non possit contrahi Matrimonium. Si vero testis responderit, non habuisse uxorem, vel maritum, neque aliud impedimentum, ut supra,

10 Interrogetur de causa scientiae, & an sit possibile, quod aliquis ex illis habuerit uxorem, vel maritum, aut aliud impedimentum, &c. & quod ipse testis nesciat. Si responderit affirmativè, supersedeatur, nisi ex alijs testibus probetur concludenter, non habuisse uxorem, vel maritum, neque ullum impedimentum, &c. Si vero responderit negativè,

11 Interrogetur de causa scientiae, ex quo deinde Iudex colligere poterit, an testi sit danda fides. Si responderit, contrahere volentes habuisse uxorem, vel maritum, sed esse mortuos,

12 Interrogetur de loco, & tempore, quo sunt mortui, & quomodo ipse testis sciat, fuisse conjuges, & nunc esse mortuos: & si respondeat mortuos fuisse in aliquo Hospitali, vel vidisse sepeliri in certa Ecclesia, vel occasione militiae sepultos fuisse à militibus, non detur licentia contrahendi, nisi priùs recepto testimonio à Rectore Hospitalis, in quo praedicti decesserunt, vel à Rectore Ecclesia, in qua humata fuerunt eorum cadavera, vel si fieri potest, à Duce illius Cohortis, in qua descriptus erat miles. Si tamen hujusmodi testimonia haberi non possunt, Sacra Congregatio non intendit excludere alias probationes, quæ de jure communi possunt admitti, dummodo sint legitimæ, & sufficietes.

13 Interrogetur, an post mortem dicti conjugis defuncti aliquis ex praedictis contrahere volentibus transierit ad secunda vota. Si responderit negativè,

14 Interrogetur, an esse possit, quod aliquis ex illis transierit ad secunda vota, absque eo quod ipse testis sciat. Si responderit affirmativè, supersedeatur in licentia, donec producantur testes, per quos negativa coarctetur concludenter. Si vero negativè,

15 Interrogetur de causa scientiae; qua pérpensa, judex poterit judicare, an concedenda licentia, vel non.

16 Si contrahentes sunt vagi, non procedatur ad licentiam contrahendi, nisi doceant per fidem Ordinariorum suorum esse liberos, & in alijs servata forma Concilii Tridentini, in cap. Multi sess. 24.

17 Fides, aliaque documenta, quæ producuntur de partibus, non admittantur, nisi sint munita sigillo, & legalitate Episcopi Ordinarii, & recognita saltem per testes, qui habeant notam, manum, & sigillum: & attente consideretur, quod fides, seu testimonia bene, & concludenter identificant personas, de quibus agitur.

18 Pro testibus in hac materia recipientur magis consanguinei, quam extranei, quia præsumuntur melius informati; & cives magis, quam exteri: nec admittantur homines vagi, & milites, nisi data causa, & maturo consilio: &

Notarius exactè describat personam testis, quam si cognoscit, utatur clausula, mibi bene cognitus; sin minus examen non recipiat, nisi una cum persona testis aliqua alia compareat cognita Notario, & quæ attestetur de nomine, & cognomine ipsius testis, necnon idoneitate ejusdem ad testimonium ferendum: & ejusmodi examinibus debet interesse in Urbe ultra Notarium, Officialis specialiter deputatus ab Eminentis. Vicario; & extra Urbem, vel Vicarius Episcopi, vel aliqua alia persona insignis, & idonea ab Episcopo specialiter deputanda; alias puniatur Notarius arbitrio Sacrae Congregationis, & Ordinarius non permittat fieri publicationes.

19 Ordinarii præcipiant omnibus & singulis Parochis in eorum Diœcesibus existentibus, ut pro Matrimoniis cum exteris contrahendis non faciant publicationes in eorum Ecclesiis, nisi certiorato Ordinario, à quo, vel ejus generali Vicario priùs teneantur authenticam reportare, quod pro tali Matrimonio fuerunt examinati in eorum Tribunali, qui probant statum liberum contrahere volentium. Contravenientes autem severè puniantur.

Franciscus Ricardus S. Roman. & universalis Inquisitionis Notarius.

Anno à Nativit. D. N. Jesu Christi millesimo sexcentesimo septuagesimo, in diœct. octava, die vero 30. mensis Augusti, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris, & D. N. D. Clementis, Divina providentia Papæ X. anno primo, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicae Principis Apostolorum, Cancellariae Apostolicae, & in acie campi Floræ de Urbe, ac Palati S. Officii ejusdem Urbis per me Petrum Paulum Desiderium, ejusdem Sanctiss. D. N. Papæ, & Sanctiss. Inquisitionis Cursorem. Romæ ex Typographia Reverendæ Cameræ Apostolicae. M.DCLXX.

BULLA DOGMATICA LEONIS X. in qua distinctè exprimuntur, & damnantur errores Martini Lutheri, & sequacium cum censuris, & paenitentiis annexis.

Quos errores, & censuras &c. peropportunum erit lectori hic in promptu, & simul habere, & in propriis terminis, quibus illi authenticè damnantur.

LEO EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exurge Domine, & judica causam tuam, memor esto improprietorum tuorum, eorum quæ ab insipientibus fiunt tota die: inclina aurem tuam ad preces nostras, quoniam surrexerunt vulpes quærentes demoliri vineam, cuius tu torcular calcasti solus, & ascensus ad Patrem, ejus curam, regimen, & administrationem, Petro tanquam capiti, & tuo Vicario, ejusque successoribus instar triumphantis Ecclesiae commisisti. Exterminare nititur eam aper de sylva, & singularis ferus depascitur eam. Refert fusi Lutheri contumaciam, & sequitur. Pro pastoralis igitur officii, divina gratia nobis injuncti, cura quam gerimus, prædictorum errorum virus pestiferum ulterius tolerare, seu dissimulare, sine Christianæ Religionis nota, atque orthodoxæ Fidei injurya nullo modo possumus. Eorum autem errorum aliquos præsentibus duximus inserendos, quorum tenor sequitur, & est talis.